

СТАНОВИЩЕ
ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА ЕМАНУЕЛА ИВАНОВА
„ВЪЗКРЕСЕНИЕТО НА ИИСУС ХРИСТОС – НАЧАЛО НА
ВЪЗКРЕСЕНИЕТО НА МЪРТВИТЕ СПОРЕД ПЪРВОТО ПОСЛАНИЕ
НА СВ. АПОСТОЛ ПАВЕЛ ДО КОРИНТЯНИ – 15 ГЛ.“
ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН
„ДОКТОР“ в професионално направление 2.4. РЕЛИГИЯ И ТЕОЛОГИЯ
(научна специалност *Свещено писание на Новия Завет*)
от проф. дфн Нина Димитрова

Емануела Иванова е редовен докторант към катедрата по Библиестика към Богословския факултет на Софийския университет; има бакалавърска степен по богословие, както и магистърска – по тюркология. Представила е за защита дисертационен труд с обем над 200 стандартни страници. Цитираната и реално ползвана литература наброява близо 400 заглавия на различни езици; над 400 са и бележките под линия към основния текст на дисертацията, информацията в която го допълва и уточнява. Авторката предлага и собствен превод на глава от Първото послание на ап. Павел към коринтяни, върху която е фокусирано изследователското внимание.

Структурата на дисертацията е направена по изисквания стандарт – в увода са обговорени актуалността на темата и съвременното състояние на научните изследвания по нея. Направен е един твърде обстоен обзор на различни интерпретации на предмета на изследването, определени като противоречиви в обобщението на авторката. Очевидно тази липса на категоричност е един от мотивите за предприетата работа, прицелена да опровергае отрицанията на съдържащото се в глава 15 твърдение на ап. Павел за телесното възкресение на мъртвите (от неговото Първо послание до коринтяните). Структурата на последното мое изречение е заимствана от формулировката на целта, анонсирана на с. 14 от дисертацията, като с това искам да обърна внимание на нейната непрецизност.

Целта е конкретизирана в три изследователски задачи, в изпълнението на които е организирана работата в трите глави на дисертационния труд. Посочена е внушителната изворна литература, ползвана при написването му, както и реализираната комплексна научна методология. Казаното дотук би следвало да е достатъчно да ни увери в сериозното отношение на Емануела Иванова към това, с което

тя, както постоянно проличава от прочита на големия текст, се е заела с любов и въодушевление. Многогранната ѝ ерудиция, богатата езикова култура, добрата теоретична подготовка ми дават основание да смятам, че поне що се отнася до *образователния* аспект на исканата степен, предлаганата работа е напълно удовлетворителна.

Съвсем накратко за всяка от частите в нея. Глава Първа е озаглавена „Предчувствия и предобрази на възкресението“ и е посветена на извънбиблейските и библейските свидетелства за идеята за възкресението. Като необходима предистория на основната тема, тази глава борави със солиден изворов материал, обработен и поднесен четивно, ясно, точно. Прави впечатление финото нюансиране между индивидуална и обща есхатология, предложено от авторката, както и изградената от нея цялостна картина на старозаветните убеждения относно възкресението.

Следващата, Втора глава, носи наименованието „Исагогически данни за първото послание на св. ап. Павел до коринтяните“ и изпълнява задачата си да изследва тези данни на много добро теоретично ниво. По този начин е очертан необходимият културно-исторически контекст на апостолското Послание, с което се занимава дисертационният труд. Описанието е художествено и е удоволствие да се чете; приведената изобилна фактология е така подредена, че да има непосредствено отношение с избраната тема и не оставя впечатление за самоцелна демонстрация на ерудиция. Категорично звучи направеният извод за разликата между християнската и всички други, изследвани от авторката, представи за възкресението.

Третата глава – „Евангелие на възкресението“, е „гръбнакът“ на дисертацията. Тя най-убедително изявява изследователските качества на Емануела Иванова, показва основателността на нейните амбиции в областта на екзегетиката. За мен особено стойностно е аргументираното и всестранно изясняване и утвърждаване на есхатологичния характер на християнството; на връзката между *стария* и *новия* Адам; на промяната в усета за времето (в Свещената история) и мн. др. Струва ми се малко свръхакцентиран есхатологизмът, защитаван от авторката, вследствие на което би следвало да е напълно обезценен *този свят* (и живот), но не бих спорила.

Дисертацията е увенчана от едно емоционално заключение, което представя изводите от проведеното изследване.

Критични бележки – бележките, които ще отправя към дисертационния труд, са от формално естество, но, доколкото засягат дисертационното проучване като вид

научен жанр, не мога да ги спестя. Недоумение – на фона на цялостния добре написан труд (и на филологическото образование на авторката) буди наличието на непрецизни формулировки – по този начин могат да се обобщят повечето от бележките ми. Почвам с формулировката на тезата: „Дисертационният труд предлага тезата за съществуването на възкресението, и то в тяло“ – с. 22. Кратко и неясно – какво всъщност защитава дисертационният труд? Че съществува телесно възкресение? Или че това е изводът, който трябва да се направи от прочита на гл. 15 от посланието на ап. Павел? И понеже абсурдността е очевидна, предлагам на Емануела Иванова да формулира така своята теза, че да е ясно в полза на какво тя е привела аргументи по време на тригодишната си работа.

Нещо доста по-дребно – звучи двусмислено изразът „старозаветен учен“ – подразбира се, че става дума за учен в областта на изследванията на Стария Завет, а не за представител на юдейската религиозна традиция, но все пак... Дисертационният труд трябва да бъде внимателно редактиран в това отношение, ако се възнамерява отпечатването му.

Авторефератът е друго препятствие за дисертантката. Направих справка с протокола от вътрешната защита (любезно предоставен ми с останалата книжнина по защитата) и установих, че този важен документ от процедурата не е коментиран. За съжаление, представеният автореферат просто е умален вариант на дисертацията, да кажем, 1 : 10. При това повтаря грешките от основния текст. И още нещо – приведената изобилна литература по темата за възкресението, която е на мястото си в дисертационния труд, в същия обем натежава в автореферата. Но не това е най-важното. Основния проблем виждам във формулировката на *приносите*. Да почнем с първото изречение – „Като принос на настоящата дисертация може да се отчете нейната непреходна актуалност“ (с. 33 от автореферата). Не мисля, че Емануела Иванова е искала да изтъкне непреходната актуалност на собствената си дисертация. Такава актуалност тя отнася към избраната тема. Но и съждението за непреходната актуалност на темата не може да обозначи принос. С това съвсем не искам да кажа, че трудът е лишен от научни приноси. Напротив. Но те не са формулирани по начина, по който се изисква това от едно научно изследване – като *резултати* (ако изключим посочването на извършения съпоставителен анализ на I Кор. 15: 20 – 28 и I Сол. 4: 13 – 18).

В заключение – направените критични бележки са важни и засягат съществен аспект от работата по една дисертация. Въпреки това общото добро впечатление от представения труд надделява и като член на журито по защитата на този труд аз ще гласувам на Емануела Иванова Иванова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по богословие (научна специалност *Свещено писание на Новия Завет*).

Подпис: